

Årsmelding 2011

# Innhold

- s. 3 Direktøren har ordet
- s. 4 Skaffer og deler ny kunnskap
- s. 6 Rauma under lupa
- s. 8 Ungdom med eget Bolyst-kontor
- s. 10 Attraktive hus er nøkkelen
- s. 12 Omdømmeskolen
- s. 14 Læring gjennom dialog
- s. 16 Former distriktspolitikken
- s. 18 Inkluderende Global Future
- s. 20 Gode karakterer til Distriktsenteret
- s. 22 Arbeidsmiljøet
- s. 24 Ansatte
- s. 26 Norge rundt
- s. 27 10 gode råd om utviklingsarbeid



Bare en av våre rådgivere, Inga Marie Skavhaug, som er en ivrig fallskjermhopper, ser Norge i dette perspektivet. Men alle ansatte ved Distriktsenteret har hele landet i tankene når vi arbeider. Det ønsker vi å formidle i denne årsmeldinga.

# Med oversikt over Distrikts-Norge

**I Distriktssenteret har vi brukt de første årene våre godt. I dag har vi en omfattende oversikt over hvordan arbeidet med lokal samfunnsutvikling foregår rundt om i landet.**

Når vi fra utsiden ser arbeidet som gjøres og virkemidlene som er tilgjengelige, ser vi landskapet og lokalsamfunnene i et annet perspektiv enn de som gjør jobben med å bygge de attraktive lokalsamfunnene.

Kunnskapsgrunnlaget vårt er både de praktiske erfaringene i distriktskommunene og resultatene fra forskning vi har bestilt. Kombinasjonen av erfaringer og forskning gjør at vi har en unik mulighet til å sette sammen kunnskapen og se nye sammenhenger. *I 2012 arbeider Kommunal- og regionaldepartementet med ny distrikts- og regionalmelding.* I dette arbeidet er kunnskapen fra Distriktssenteret sentral. Når ny politikk skal formes, må politikerne få vite hvordan eksisterende politikk settes ut i livet og få vite effektene av arbeidet som gjøres.



Det er ikke bare statsapparatet som skal ha nytte av kunnskapen vi setter sammen. At kommunene kan høste av felles kunnskap er enda viktigere. Oversikten vår gjør at vi vet hva mange kommuner og fylkeskommuner har gjort. Gjennom oss kan de finne fram til og lære av andres erfaringer. Og gjennom kunnskapen fra utredningene vi har bestilt får de vite mer om hva som faktisk virker.

Denne årsmeldinga gir noen smakebiter. Enda mer inspirasjon finner du på [distriktssenteret.no](http://distriktssenteret.no) og i møtet med oss på alt fra e-post til videokonferanse og andre arenaer.

**Halvor Holmlí**  
Direktør

# Skaffer og deler ny kunnskap

Distriktssenteret ønsker å inspirere kommuner og andre som vil utvikle lokalsamfunnene sine. Nettstedet [distriktssenteret.no](http://distriktssenteret.no) presenterer kunnskap som er nyttig både for politikere, ansatte i kommuner, og for ildsjeler som ønsker å bidra lokalt.



Distriktssenteret bestiller, samler og formidler forskning om utviklingstrekk, utfordringer og utviklingsarbeid i distriktssenterer. Vi gjør forskningsresultater lett tilgjengelig, og bidrar til at kommuner og andre kan ta kunnskapen i bruk i det praktiske arbeidet. Vi har som mål at vi skal få fram kunnskap som både beslutningstager og praktikere på alle nivå har nytte av.

Alle utredninger vi har bestilt er tilgjengelige på [distriktssenteret.no](http://distriktssenteret.no).

*Under konferansen Vestlandsk Vidsyn lanserte rådgiver Trude Risnes og forsker ved Møreforskning, Geirmund Dvergsdal, rapporten om «Regionale aktører sitt arbeid med bygde- og lokalsamfunnsutvikling på Vestlandet.»*



## Utredninger levert i 2011:

Langtidseffekter av nasjonale utviklingsprogram

NIBR



Second Homes i Norge. Bidrag til nordisk studie

Østlandsforskning



Regionale aktørar sitt arbeid med bygde- og lokalsamfunnsutvikling på Vestlandet

Møreforskning og Ideas2-evidence



Med håp og engasjement. Rekruttering av arbeidskraft til distriktkommuner

NORUT Tromsø



Bosettingsvirkninger av regionale traineeordninger

Ideas2-evidence



Kommunenes rolle i reisemålsutvikling

MIMIR AS



## Utredninger bestilt 2011 med levering 2012 eller senere:

Evaluering av omdømmeskolen Oxford, 2008 og 2010

Oxford Research og Ordkraft

Kommunen som vert for festivalar

NIBR, mars 2012

Derfor blir vi her – om hvorfor innvandrere blir boende i Distrikts-Norge

NIBR, mars 2012

Tilflyttingsarbeid i norske distriktkommuner

Ideas2evidence , 2012/2013

Kjennetegn ved suksessrike næringskommuner

Telemarksforskning, mai 2012

Kommunikasjon uavhengig av stad

Vestlandsforskning, januar 2012

Interkommunalt plansamarbeid

Østlandsforskning og NIBR, januar 2012

Oversikt over Distriktscenterets utredninger:







*Norsk Fjellfestival involverer bredt og lokker folk ut i naturen.*

# Rauma under lupa

Hvilken erfaringer gjør en kommune som er blitt rammet av det de kaller en «kollektiv depresjon» på veien til målet om å bli verdens beste kommune for naturglade mennesker?



*Tindesenteret i Åndalsnes slik arkitektkontoret RRA ser det.*

*Utviklingskrafta i Rauma:*



Rauma kommune har de siste 7-8 årene jobbet systematisk med utviklingsarbeid for å snu den negative befolkningsutviklinga.

## «Mat» for forskning

Mye har skjedd i Rauma siden 2006. Distriktssenteret kunne valgt flere innfallsvinkler og perspektiver for sin drøfting av utviklingsarbeidet i Rauma. Vi kunne fokusert på omdømme- og merkevarestrategien, innflytterkontorets betydning og festivaler sin betydning for samfunnsutviklingen, prosessen med kommuneplan 2006 - 2017 eller lokal næringsutvikling i tett samspill med kommune og næringsliv. Bolystprosjektet som i 2010 ble tildelt hele fire millioner kroner fra Kommunal- og Regionaldepartementet kunne også vært innfallsvinkelen.

- I alle disse satsingene og prosjektene vil det være elementer av læringsverdi for andre kommuner, forteller rådgiver Marianne Solbakken, som har brukt deler av 2011 for å lære og dele av erfaringene Rauma-samfunnet har gjort.

## Valgte helhetlig perspektiv

- Vi mener imidlertid at mye henger sammen, og at det er det helhetlige grepet og fremveksten av utviklingskrafta som er det mest interessante å gå nærmere inn på.

Med dette utgangspunktet har vi vurdert de forholdene vi mener er mest vesentlige i utviklingsarbeidet. Vi gir også et detaljert innblikk i utviklingsarbeidet.

## Samarbeid på tvers

For å få fram informasjon om helhetlig lokalsamfunnsutvikling og hvordan kommunen håndterer rolla som samfunnsutvikler samarbeider vi på tvers mellom de forskjellige fagteamene internt i Distriktssenteret. Vi engasjerer også forskningsmiljø for å finne svar vi og andre kan ta lærdom av. I 2012 går forskerne løs på arbeidet i Rauma og Rindal for å finne ut mer om hva som har fungert der.

Distriktssenteret legger stor vekt på å dele kunnskap. Alle våre detaljerte gjennomganger av lokale utviklingsarbeid blir publisert på distriktssenteret.no

# Ungdom med eget Bolyst-kontor

Målet er å gjøre hjemstedet mer attraktivt. Da er det helt naturlig at stolte, engasjerte og ansvarsbevisste ungdommer får makt.

*Anna Gjesdal, Maritha Tønjum Skjerdal, Helge Evensen Bjørkum, Stian Offerdal Vatlestad og Aurora Hellandsjø Lysne styrer Bolystkontoret i Lærdal.*



Prosjektet deres heter "Kulturbasert entreprenørskap – for, av og med ungdomen!" Prosjektet skal gjennomføre forskjellige tiltak basert på arbeid, arrangement og attraktivitet. Tiltakene skal være basert på kultur, noen også på næringsutvikling. Kulturbasert entreprenørskap er derfor et vesentlig element i prosjektet.

## Gull verd for lokalsamfunn

De har et eget prosjektkontor som er åpent en ettermiddag i uken. Den unge prosjektlederen, Helge Evensen Bjørkum, imponerer rådgiverne ved Distriktssenteret.

100 deltakere møtte frem til avsparkkonferansen desember 2011.



Presentasjon av Bolyst:

Dresskledde og pyntet ungdommer tok stolt i mot gjestene sine. De ledet konferansen, holdt foredrag, leste dikt og sang. - I alt de gjorde, var der en stolthet over hjemkommunen Lærdal, og et sterkt engasjement for å bidra til å utvikle lokalsamfunnet fremover, forteller rådgiver Birte Fossheim.

- Prosjektsøknaden deres viser overraskende god kompetanse på lokalt utviklingsarbeid. De har tatt utgangspunkt i det spesielle med Lærdal, pekt på gode steds kvaliteter, og har dette med som grunnlag når de planlegger utviklingstiltak.

## Vi følger med

Bolystprosjektet i Lærdal har prosjektperiode ut 2012. Distriktssenteret vil følge det lokale utviklingsarbeidet med spenning. Det er skrevet mye om hvordan man skal gi ungdommer

mer medvirkning i lokalsamfunnet. I Lærdal virker det som de unge blir sett og hørt, og får ta styring i saker som er viktig for de.

## Deler råd

Distriktssenteret ser at aktive ungdommer er vinn-vinn for lokalsamfunnet. De voksne støttespillernes oppgave er å gi gode råd, men ikke ta over styringen. Gi de tillit og rom til å styre selv, slik at de får bruke kreativiteten, ideene og energien de har. Rådene vi gir til ungdomsrådet i Lærdal:

- **Inkludér og involvér mange.**
- **Sørg for å lære opp de som kommer etter, slik at prosjektet lever videre etter prosjektperioden.**
- **Lokalt utviklingsarbeid er langsiktig arbeid.**



«Lyssna på de yngre: Lyssna på dem som har kreativiteten kvar. Ju äldre du blir och ju mer kunskap du får, desto oftare kommer du att säga och göra som de i kommunhuset. Det vill säga du kommer att börja säga nej i stället för hej. Försäkra dig mot det genom att ständigt lyssna på de som är unga och fortfarande har den mänskliga råvaran kvar.»

*Putte Svensson Sahlin  
– kåret til Europas beste foreleser  
og deltager på Avspark-konferansen.*



# Attraktive hus er nøkkelen for lokalutvikling

*Et arbeidsseminar krever at alle involverer seg og deltar aktivt, noe man kunne både se og høre de to dagene boligspørsmålet ble diskutert i Bodø.*

Sammen med Husbanken arrangerte vi boligseminar i Bodø. Vi inviterte entreprenører, byråkrater og politikere for å finne løsninger på det som ofte er en flaskehals i lokal utvikling: dårlig boligtilbud.



Mangel på attraktive hus hindrer lokal utvikling. Tydelige boligpolitiske strategier er avgjørende for å få folk til å flytte til distriktene. Det ble et av budskapene på arbeidsseminaret «Boligetablering i distriktene».

## Kommunen som boligutvikler

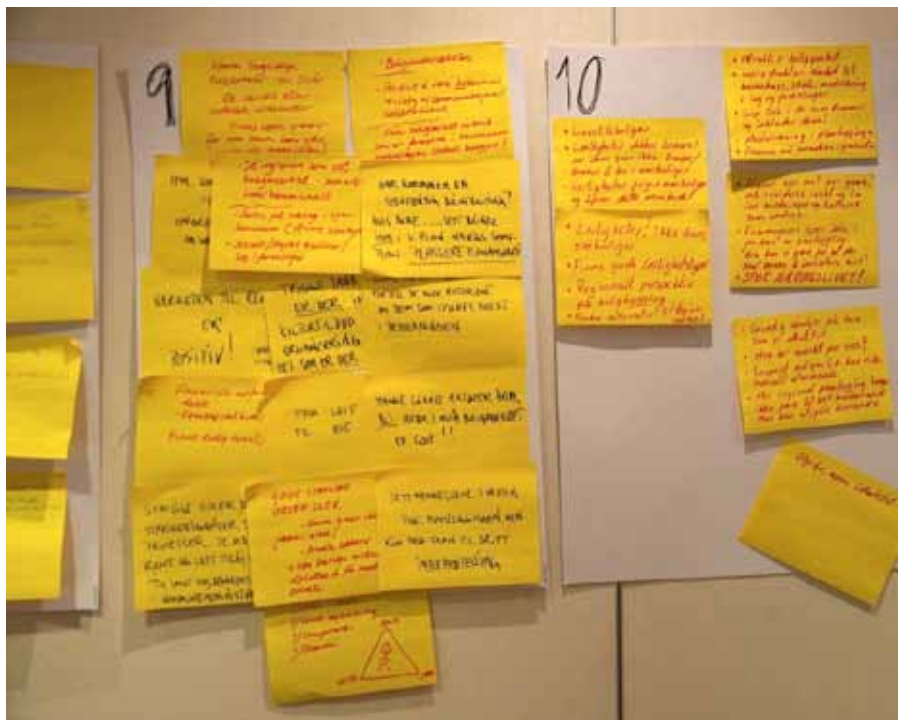
- Det er behov for at kommunene vurderer rolla de har som boligutvikler. Det distriktspolitiske perspektivet må inn på nasjonalt nivå, sier Mona Handeland, rådgiver ved Distriktsenteret.

Seminaret er et godt eksempel på rolla vår som kunnskapspartner. Vi samspiller med en fagetat og synliggjør distriktsperspektiv i et gitt tema.

## Alt henger sammen

Boligpolitikk er ikke et snevert felt. Det involverer fagområder som mellom annet rekruttering, integrering og inkludering. Kort sagt det meste innenfor utvikling av et lokalsamfunn.

Hva skjer når konferanser er over? Blir alt lagt i en skuff og glemt? Nei, Distriktssenteret er opptatt av at kunnskap blir samlet, sammenstilt og deretter formidlet gjennom forskjellige kanaler.



### Ny forståelse

De rundt 100 deltagerne kom fra hele landet. Ordførere, rådmenn og private bygningsentreprenører, i tillegg til departementsfolk ble plassert i mindre grupper rundt runde bord. To dager med fakta, mytekning, diskusjon og erfaringsdeling gav ny forståelse. Ikke minst kom nye perspektiv på hvilken rolle kommunen skal eller kan ha i boligpolitikken: Det dreier seg om langt mer enn å skaffe hus til vanskeligstilte.

### Viktige kunnskapsutviklere

Husbanken og Distriktssenteret ble løftet fram som viktige kunnskapsutviklere og fikk ros for initiativet. "Arrangørene må forvente å bli spurt om å støtte opp også videre," var en av konklusjonene fra deltagerne.



### LUK styrker kommunene

Lokal samfunnsutvikling i kommunene (LUK) er en satsing som skal styrke kommunenes arbeid med å bygge attraktive lokalsamfunn. Regjeringa vil at kommunene skal bli enda bedre til å planlegge, mobilisere, samarbeide og gjennomføre utviklingsarbeid. Satsingen skal utvikles og konkretiseres i de enkelte fylkene, i dialog med kommuner og andre relevante aktører.

Vår rolle i denne satsingen er å være kunnskapsformidler og kompetansepartner.

### Bolyst gjør kommunene attraktive

Handler mye om det samme som LUK; å gjøre distriktskommuner attraktive. Men denne satsingen inkluderer også kommuner, organisasjoner og ildsjeler.

I 2011 lyste KRD ut 47 millioner kroner til Bolyst. Det var en økning på 15 millioner kroner fra 2010. 183 søkte støtte, 44 fikk midler. Alle blir presentert på [distriktssenteret.no](http://distriktssenteret.no)

Vår rolle i denne satsingen er å være kunnskapsformidler og kompetansepartner.



# Dette mener kommunene om Omdømmeskolen

Målet med omdømmeskolen er å styrke kommunen som utviklingsaktør. Sentrale begrep er kompetanse og kunnskap, erfaringsoverføring og nettverk.

Omdømmeskolen er et tilbud til kommuner og regioner som vil ta tak i mulighetene i lokalsamfunnet.

Tre samlinger der arbeidsformen veksler mellom faglige innledninger, diskusjoner, praktiske eksempler på omdømmearbeid og tid til å diskutere egne prosjekt/erfaringer.

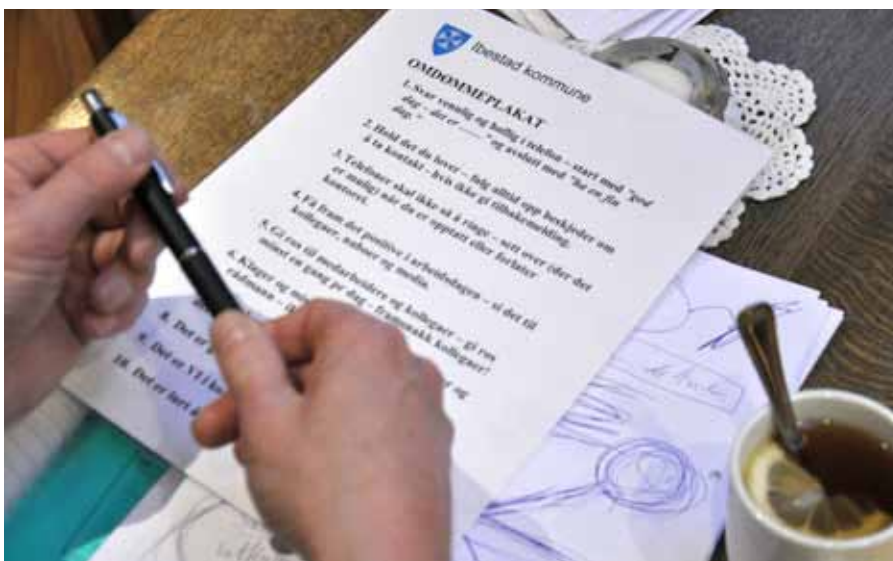
Omdømmeskolen er gratis, men man står selv for opphold og reise.

Deltagerkommuner: Grong, Ibestad, Kvam, Marker, Rømskog, Snåsa, Sola, Tysnes, Ulvik, Ullensvang, Sør-Odal, Herøy, Gjerstad, Granvin, Hjelmeland, Aremark.

Sør-Troms regionråd og Bli Lyst/Sør-Trøndelag fylkeskommune.



De gode samtalene mellom foredragere er gull verdt, og fører til utveksling av erfaringer og skaper nye nettverk.





## Hva var bra med Omdømmeskolen 2011?

"Greit å få satt ting i system. Det var også nyttig at vi får knyttet nettverk med andre som arbeider med de samme utfordringene som oss."

"Bra progresjon, akkurat passe gjentagelse. Kurset gav inspirasjon til at det er mulig å snu en negativ trend. Fokus på at det er lov å bruke den tiden man trenger – det tar tid å jobbe med omdømme. Mange nyttige tips. (Blant annet; vær tålmodig!) Bra kursledelse. Mye god mat:-)."

"Fin blanding av teori, eksempel og hei-meoppgåve."

"Gode forelesere og muligheten til å utveksle erfaringer med andre kommuner. Lære av hverandre."

"Det at vi arbeidet konkret med omdømmebygging i høve til egen kommune frå første stund."

## Hva kunne vært bedre med Omdømmeskolen 2011?

"Det ble ikke satt av tid til diskusjon eller refleksjon etter foredragene."

"Kanskje to samlinger over tre dager. Kunne også tenke meg mer involvering av Distriktssenteret. Mye god kompetanse der."

"Nytt tema med organisasjonskultur (stedskultur) og identitet."

"Kanskje burde en ta med eksempler på hvordan kommuner har jobbet med bedriftskultur og etiske retningslinjer i egen organisasjon."

## Andre kommentarer:

"Nyttig, men ressurskrevende for kommunen. Vi stilte med fire personer, og fant ut at dette var nødvendig for å kunne ha ressurser til oppfølging i ettertid i en travel hverdag."

"Generelt et flott tilbud, og engasjerte og flinke folk i alle roller. Det blir bra med en oppfølgingssamling om en stund. Håper tilbudet fortsetter slik at andre kommuner får mulighet til å delta!"

"Stå på videre!  
OMDØMME ER  
VIKTIG!"



*Kafedialog og mingling. Det er viktige ingredienser i ethvert arrangement. Her fra konferansen Vestlandsk Vidsyn, en ny og spennende læringsarena på Vestlandet.*

# Læring gjennom dialog



**Dialog som arbeidsform er dynamisk, effektivt og lærerikt. Distriktssenteret inviterer til dialog rundt kafébordet – med stor suksess.**

*Kafédialog er en metode som blir brukt til dynamiske diskusjoner og utveksling av erfaringer mellom foredrag. Rådgiverne fra Distriktssenteret noterer flittig innspill fra deltakerne.*



< Finnøy

Det er særlig i relasjonen og dialogen mellom menneske at læring har gode forutsetninger.

## Nyttig læringsarena

- I 2011 har Distriktssenteret prøvd ut rolla som kunnskapsbygger og - formidler på flere forskjellige måter, sier rådgiver ved Distriktssenteret, Trude Risnes. - Under konferansen Vestlandsk vidsyn så vi hvilken verdi samarbeid på tvers av geografiske grenser kan ha for lokalt utviklingsarbeid. Særlig opplevde deltakerne dialogprosessen som nyttig læringsarena.

## Alle blir aktive deltagere

Konferanser samler ofte menneske med mye kunnskap og erfaringer, uten at de slipper til i kunnskapinga. Dialog er toveis-læring. Det er nyttig og energigivende, men krever naturligvis forberedel-

ser. Mange av deltagerne går på forhånd gjennom og analyserer egne prosjekter, gjør opp status og hvilken problemstillinger de ønsker innspill på i møte med andre samfunnsutviklere. De får med seg mange nyttige og konkrete innspill de kan jobbe videre med.

## Formidlere av ny kunnskap

-Vårt oppdrag som formidler av erfarings - og forskningsbasert kunnskap, gjør at vi alltid må være på søk etter metoder å få dette til på best mulig måte, sier Risnes.

Hun viser til nyttige erfaringer Distriktssenteret har fått gjennom arrangementer som: Dialogseminar om rekruttering, Vågåkonferansen, Vestlandsk vidsyn, omdømmeskolen og boligkonferansen i Bodø i samarbeid med Husbanken.

## Lær av Finnøy

Finnøy kommune i Rogaland er med i et europeisk prosjekt de kaller «Levende bygder». Øysamfunnet kan også vise til nyttige erfaringer og gode resultat gjennom samarbeid med andre kommuner, fylkeskommunen og regionalt.

Store mengder med erfaringer, kunnskap og fakta blir gjort lettere tilgjengelig gjennom [distriktssenteret.no](http://distriktssenteret.no).

# Det som er godt for tilreisende er godt for de fastboende

*I Eidfjord har yngre og eldre innbyggere dekorert trærne i hovedgata med strikkeprodukt og positive meldinger som gjør de fastboende stolte og de tilreisende nysgjerrige.*

I samarbeid med Mimir AS gjennomførte vi i 2011 en case-studie om kommunens rolle i utviklingen av reisemål.



Reisemålsutvikling  
i Lister.



Ni regioner var med i med i undersøkelsen. I tillegg gjennomførte Distriktsenteret egne kartlegginger i to av regionene – Lister reiseliv AS (sammenslutning av 6 kommuner i Vest-Agder) og Reisemål Nordfjord (sammenslutning av 6 kommuner i Sogn og Fjordane).

## Kommunens rolle i utvikling av reiselivet

Fokuset i undersøkelsen har vært på de fire rollene som kommunen må ha, når man skal få til god reisemålsutvikling:

- Kommunen som produkteier
- Kommunen som rammesetter
- Kommunen som utviklingsaktør
- Kommunens vertskapsrolle

## Kommunen er en viktig samarbeidspartner

- Kommunen må ikke definere seg bort fra vertskapsrollen. Distriktsenteret mener at dess mer samarbeid man får til mellom kommunene og næringsaktørene, dess bedre forståelse og utvikling vil reiselivet få. Kommunene må være bevisst kompetansebehovet og rollene i tiden som kommer, sier rådgiver Roar Werner Vangsnes.

- Distriktsenterets kartlegging i Lister og rapporten fra Mimir AS, har vært med å bevisstgjøre oss som kommune i en spennende reiselivsregion, sier rådmannen i Flekkefjord, Tone Marie Nybø Solheim. Et godt partnerskap mellom kommunen og aktørene i reiselivet er avgjørende, mener hun.

## Samfunnsplanlegging og reisemålsutvikling

Konkurransedyktige reisemål krever god arealplanlegging og at aktørene jobber sammen. Her mener Distriktsenteret at kommunene har en nøkkelrolle. Dette gjelder både i forhold til private og kommersielle enkeltanlegg, utbyggingsfelt for ferie- og fritidsboliger og ikke minst tilrettelegging for framtidig arealbruk som styrker attraksjonskraften. Vi vil derfor gå videre og blant annet ta utgangspunkt i "det som er godt for de tilreisende – er godt for de fastboende". Målet er at dette arbeidet skal inngå i den nye regionalmeldingen, sier Vangsnes. Dette er et fokusområde vi kommer til å arbeide mye med framover.



# Former distriktspolitikken

Fagrådet er en nyttig og viktig sparring- og diskusjonspartner for ansatte i Distriktssenteret.



I 2011 var vi involvert som leverandør for to stortingsmeldinger som kommer ut i løpet av 2012/2013.

**Stortingsmelding om distrikts- og regionalpolitikk**  
**Stortingsmelding om landbruk- og matpolitikk**

Vi er blitt utfordret til å finne svar på mellom annet hvilken faktorer som skaper bolyst og attraktive lokalsamfunn i distriktkommuner. Hva er de viktigste forutsetningene og barrierene for kommunens arbeid med lokal samfunnsutvikling. Og hva skal til for å lykkes i dette arbeidet.

Gjennom vårt arbeid har vi skaffet oss et bredt og helhetlig perspektiv på lokalsamfunnsutvikling der nettopp hensynet til attraktivitet, stedsutvikling, bolyst, entreprenørskap og innovasjon utgjør fellesnevneren i de kommunale og regionale utviklingsstrategiene.

Innspill til politikktutforming videreføres i 2012 med blant annet fokus på innvandring, kommunens rolle i forhold til næringsutvikling og stedsuavhengighet.

**Vi er et statlig kompetansesenter som skal være til nytte for både den lokale ildsjelen og for regjeringen.**

Reisemålsutvikling:



# Inkluderende Global Future

NHO står bak Global Future. Vi har vurdert satsingen, og konkludert med at dette er en uåpnet gavepakke til kommunene.



*Frivillige organisasjoner har en viktig rolle i å inkludere innvandrere i lokalsamfunnene. Aud Karin Holmern og Harya Zekaryas fra Eritrea har blitt gode venner etter at Harya ble trainee i Inderøy bygdekvinnelag, og Aud ble hennes mentor.*

Global Future skal mobilisere personer med flerkulturell bakgrunn til sentrale stillinger, lederstillinger og styreverv. Prosjektet handler om å kvalifisere høyt utdannede kvinner og menn til relevante posisjoner i arbeidslivet, fremme gode historier, rollemodeller og utvikle nettverk.

## Unyttet kompetanse

- Vi mener at langt flere kommuner burde vist interesse for satsingen. Kommunen som arbeidsgiver og lokalt næringsliv vil få et stort behov for kompetent arbeidskraft i årene fremover, og for å ansette innvandrere med høy kompetanse. Global Future er etter vår vurdering et målrettet prosjekt som synliggjør noe av den kompetansen som ikke blir brukt, sier rådgiver i Distriktsenteret, Anne-Peggy Schiefloe.

## Godt eksempel: Levanger kommune

I 2009 ble Levanger kommune i Nord-Trøndelag tildelt bosettingsprisen 2009 av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI). Distriktsenteret har sett på noen av suksessfaktorene ved bosetting av flyktninger i Levanger kommune.

Direktoratet sin begrunnelse var at Levanger kommune viser en imponerende vilje til å bosette mange flyktninger, inklusive enslige mindreårige. Kommunen leverer også resultater langt over nasjonalt nivå, både på norskopplæring og i introduksjonsordningen. Levanger har evnen til kreativitet, nytenking,



*Mange høyt utdannede står klare til å gjøre en innsats for norsk nærings- og samfunnsliv – om de bare slipper til. Her er Global Future Sogn og Fjordane.*

erfaringsdeling og samarbeid. Frivillige lag og organisasjoner er drivkreftene i et rikt kulturliv. Flyktingene mener dette er viktig i deres integreringsarbeid.

I Levanger har samarbeidsformene utviklet seg over tid og har ført til at de ulike kommunale tjenestene er omstillingsdyktige, og kan ivareta oppgaver selv om bosettingstallet går opp eller ned.

### **Kommuner kan lære mye av Levanger**

Distriktssenteret mener at Levanger kommune har funnet en organisering av arbeidet med flyktinger som andre kommuner kan lære mye av. Levanger kommune hadde i

2011 rundt 170 bosatte flyktinger.

- Vi mener at organiseringen av tiltakene overfor flyktingene er den viktigste årsaken til suksessen med bosetting av flyktinger i Levanger. Det at Levanger har organisert voksenopplæringa og flyktingetjenesten i én enhet gjør at de ansatte må samarbeide godt. Samarbeidet er også godt med Nav, og overfor flyktingene har de fokus på språk, læring og arbeid, sier seniorrådgiver Anne Irene Myhr.

### **Følger utviklingen**

Distriktssenteret er innstilt på å følge noen av flyktingene i Levanger over tid for å se

hva de kvalifiserer seg til gjennom utdanning og arbeid. Det vil også være god læring for Levanger kommune og andre kommuner som blir spurt av IMDI om å ta imot flyktinger for bosetting.

### **Kartlegger Global Future**

Vi har gjort to grundige prosjektkartlegginger av Global Future. Der skriver vi om resultat, effekt og vår vurdering av prosjektet.

Global Future Troms:      Global Future Trøndelag:





# Gode karakterer til Distriktssenteret

I 2011 spurte vi kommunene om hvor godt de kjente til oss, og hvor fornøyd de er med innsatsen vår.

*Ordfører i Snåsa, Vigdis Hjulstad Belbo, er en av mange som har fått kjennskap til Distriktssenteret gjennom aktiv deltagelse i Omdømmeskolen.*







Arne Brimi legger stor vekt på lokale råvarer og identitet når han har gjester på Vianvang. Vågåseminaret er blitt en nasjonal møteplass for mennesker som arbeider med kultur, næring og samfunnsutvikling.



Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete åpnet Vågåseminaret 2011 ved å dele ut 10 millioner kroner til planlegging av natur- og kulturparker.

- På spørsmål om servicegrad, engasjement, folkelighet og kompetanse får senteret over fire i skår på alle parametrene. Fem er beste karakter. Dette er veldig hyggelige tilbakemeldinger til alle våre ansatte, som daglig jobber for å skape positiv utvikling i Distrikts-Norge, sier direktør Halvor Holmlı.

Kjennskapen til senteret, som må regnes som en nykomling i det offentlige virkemiddelapparatet for distriktsutvikling, er god i de kommunene og i de delene av landet senteret har som kjernemålgruppe; distriktskommuner og småkommuner.

Kommunene har brukt disse tjenestene våre: Omdømmeskolen er brukt av 48 %. Faglige foredrag 17 %. Tips og råd til lokalt utviklingsarbeid 16 %. Veiledning i lokalt utviklingsarbeid 10 %. Blant de som ikke har brukt senteret, men som kjenner til senteret, er det i stor grad de samme tjenestene som blir fremhevet, med størst vekt på lokalt utviklingsarbeid.

## Møteplasser:

I tillegg til å delta aktivt på lokale, regionale og nasjonale seminar, møter og konferanser, var vi i 2011 medarrangør av:

- Merkurkonferansen, Molde, mai.
- Vågåseminaret, Vågå, august.
- Landskonferansen for regionråd, Stjørdal, august.
- Arendalskonferansen, Arendal, juni.
- Vestlandsk Vidsyn, Voss, oktober.
- Boligseminar, Bodø, desember.



# Arbeidsmiljø, sykefravær og HMS



Distriktssenteret hadde 22 fast ansatte og en vikar ved utgangen av 2011. En ny medarbeider startet ved avdelinga i Alstahaug og to ved avdelinga i Sogndal i løpet av året. I rekrutteringsprosessene blir det tatt hensyn til likestilling i tillegg til faglige og personlige kvalifikasjoner. Det har ikke vært søkere med innvandrerbakgrunn eller nedsatt arbeidsevne. Ved årsskiftet hadde vi 14 kvinner og 8 menn ansatt.

## Arbeidsmiljø, sykefravær og HMS

Sykefraværet i Distriktssenteret holder seg svært lavt. I 2011 var det på 1,51 prosent. Det er en nedgang fra 1,91 prosent i 2010. Distriktssenteret legger vekt på å ha et trivelig og sunt arbeidsmiljø, og har ordninger for trening i arbeidstida og frukt på jobben. HMS-arbeidet er organisert med ett verneombud på hver avdeling.

Det gjennomføres årlige utviklingsamtaler med alle ansatte. I denne blir det lagt vekt på faglig og personlig utvikling. Tidlig i 2011 ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse som er fulgt opp gjennom hele året. Ansatte har vært involvert i å finne forbedringspunktene og gjennomføre disse.

## Økonomi

Distriktssenteret hadde i 2011 en økonomisk ramme på 27,8 millioner kroner, og forbruket var på 27,6 millioner. I tillegg til dette ble Distriktssenteret tildelt sekretariatsansvaret for Statens pris for attraktivt sted. Dette arbeidet har en økonomisk ramme på 0,8 millioner.

## Hovedpostene i Distriktssenteret sitt regnskap er:

- |                              |                       |
|------------------------------|-----------------------|
| • Lønn                       | 13,8 millioner kroner |
| • Kjøp av utredninger        | 5,3 millioner kroner  |
| • Kjøp av konsulenttjenester | 1,3 millioner kroner  |
| • Reisekostnader             | 1,7 million           |

Distriktssenteret har i 2011 prioritert å kjøpe kunnskapsstatuser og utredninger på områder hvor vår erfaringsbaserte kunnskap tilsier at det er behov for ytterligere kunnskap. Vi er en liten organisasjon og har ikke prioritert å dekke alle behov gjennom ansettelser. Dette gjør det nødvendig å kjøpe konsulenttjenester på områder som organisasjonsrådgivning, journalistikk og lignende. Vårt arbeid tilsier stor reiseaktivitet. Vi reiser omtrent like mye som i 2010. Reising er ressurskrevende og belastende for miljøet. Vi er derfor ivrige brukere av videokonferanse. Vårt motto er: Video skal brukes der video kan brukes. Rapportering av målbruk til Språkrådet viser at vi har en nynorskprosent på over 40 prosent i vår skriftlige kommunikasjon.





# Ansatte



**Halvor Holmli**

Direktør  
halvor.holmli@kdu.no  
481 68 271



**Dan-Erik Aggvin**

Kommunikasjonsrådgiver  
dan-erik.aggvin@kdu.no  
924 77 147



**Tove Damås**

Kontorsjef  
tove.damas@kdu.no  
481 68 272



**Steinar Fredheim**

Avdelingsleder, Sogndal  
steinar.fredheim@kdu.no  
481 68 274



**Ingvill Dahl**

Avdelingsleder, Alstahaug  
ingvill.dahl@kdu.no  
481 68 273



**Aina Sofie Brox**

Rådgiver, Alstahaug  
aina-sofie.brox@kdu.no  
481 68 273  
Fylkeskontakt: Troms



**Håvard Ese Eliassen**

Nettredaktør, Sogndal  
havard.eliassen@kdu.no  
901 32 006



**Birte Fossheim**

Rådgiver, Sogndal  
birte.fossheim@kdu.no  
924 77 248  
Fylkeskontakt: Rogaland  
Fokusområde: Omdømme.  
Stedsutvikling.



**Mona Handeland**

Rådgiver, Alstahaug  
mona.handeland@kdu.no  
481 68 284  
Fylkeskontakt: Nordland  
Fokusområde:  
Samfunnsplanlegging og  
mobilisering. Inkludering.



**Lillian Hatling**

Rådgiver, Steinkjer  
lillian.hatling@kdu.no  
481 68 275  
Fylkeskontakt: Oppland  
Fokusområde: Digital in-  
frastruktur og bredbånd.  
Bolig.

*Permisjon til 30. august  
2012*

**Torhild Lamo og Stein Magne Os har permisjon til 1. mars 2013**



**Idun A. Husabø**

Rådgiver, Sogndal  
 idun.husabo@kdu.no  
 414 69 328  
 Fokusområde:  
 Kultur og fritid.

**Oddrun Midtbø**

Rådgiver, Sogndal  
 oddrun.midtbo@kdu.no  
 958 61 776  
 Informasjon

**Grete Bækken Mollan**

Kontormedarbeider  
 grete.mollan@kdu.no  
 481 68 281

**Anne-Irene Myhr**

Rådgiver, Steinkjer  
 anne-irene.myhr@kdu.no  
 481 68 279  
 Fylkeskontakt: Buskerud  
 Fokusområde: Omdømme

**John Kåre Olsen**

Rådgiver, Alstahaug  
 john-kare.olsen@kdu.no  
 481 68 283  
 Fylkeskontakt: Østfold  
 Fokusområde: Sosialt  
 entreprenørskap,  
 frivillighet i kommunal  
 tjenesteproduksjon.

**Trude Risnes**

Rådgiver, Sogndal  
 trude.risnes@kdu.no  
 481 68 287  
 Fylkeskontakt: Hordaland  
 Fokusområde:  
 Innovasjonsmiljø/  
 strukturer. Bolig.

**Inga Marie Skavhaug**

Rådgiver, Sogndal  
 inga-marie.skavhaug@  
 kdu.no  
 957 02 693  
 Fylkeskontakt:  
 Sogn og Fjordane  
 Fokusområde:  
 Entreprenørskap.  
 Reisemålsutvikling.

**Marianne Solbakken**

Rådgiver, Steinkjer  
 marianne.solbakken@  
 kdu.no  
 481 68 277  
 Fylkeskontakt: Møre og  
 Romsdal  
 Fokusområde:  
 Inkludering av tilflyttere.

**Anne-Peggy Schiefloe**

Rådgiver, Steinkjer  
 anne-peggy.schiefloe@  
 kdu.no  
 481 68 276  
 Fylkeskontakt:  
 Nord-Trøndelag  
 Fokusområde: Rekrutte-  
 ring av arbeidskraft.

**Øyvind Toft**

Rådgiver, Alstahaug  
 oyvind.toft@kdu.no,  
 481 68 285  
 Fylkeskontakt: Finnmark  
 Fokusområde: Nærings-  
 og arbeidsplassutvikling i  
 kommunene.  
 Ringvirkninger.

**Roar W. Vangsnes**

Rådgiver, Sogndal  
 roar.vangsnes@kdu.no  
 481 68 289  
 Fylkeskontakt:  
 Vest-Agder, Aust-Agder  
 Fokusområde:  
 Reisemålsutvikling.  
 Bruk og vern.

**Torbjørn Wekre**

Rådgiver, Steinkjer  
 torbjorn.wekre@kdu.no  
 481 68 278  
 Fylkeskontakt:  
 Sør-Trøndelag  
 Fokusområde: Nærings-  
 og arbeidsplassutvikling i  
 kommunene.



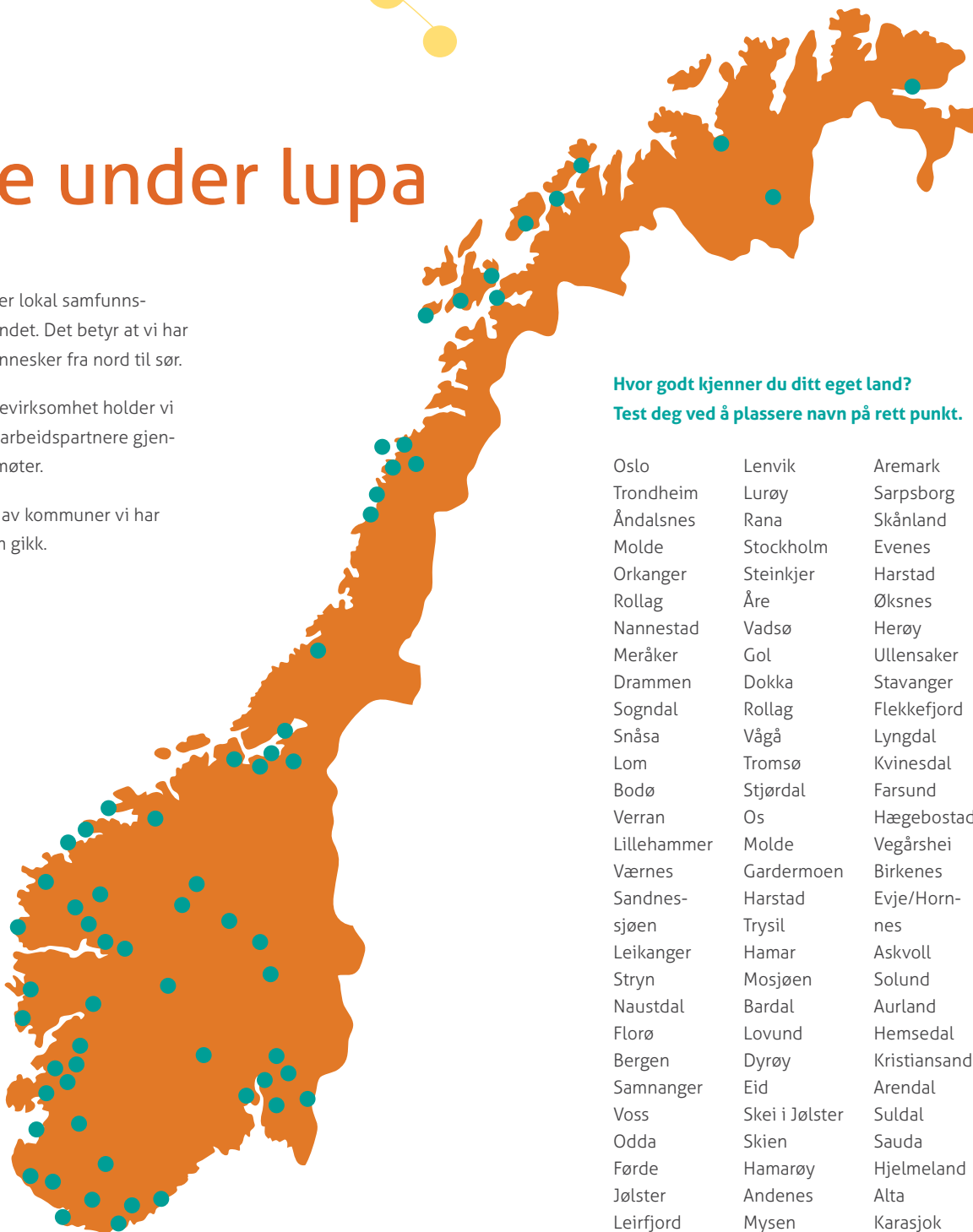


# Norge under lupa

Distriktsenteret følger lokal samfunns-  
utvikling over hele landet. Det betyr at vi har  
mye kontakt med mennesker fra nord til sør.

I tillegg til en del reisevirksomhet holder vi  
tett kontakt med samarbeidspartnere gjen-  
nom Skype og videomøter.

Kartet viser et utvalg av kommuner vi har  
vært innom i året som gikk.



**Hvor godt kjenner du ditt eget land?**

**Test deg ved å plassere navn på rett punkt.**

Oslo	Lenvik	Aremark
Trondheim	Lurøy	Sarpsborg
Åndalsnes	Rana	Skånland
Molde	Stockholm	Evenes
Orkanger	Steinkjer	Harstad
Rollag	Åre	Øksnes
Nannestad	Vadsø	Herøy
Meråker	Gol	Ullensaker
Drammen	Dokka	Stavanger
Sogndal	Rollag	Flekkefjord
Snåsa	Vågå	Lyngdal
Lom	Tromsø	Kvinesdal
Bodø	Stjørdal	Farsund
Verran	Os	Hægebostad
Lillehammer	Molde	Vegårshei
Værnes	Gardermoen	Birkenes
Sandnes- sjøen	Harstad	Evje/Horn- nes
Leikanger	Trysil	Askvoll
Stryn	Hamar	Solund
Mosjøen	Solund	Solund
Naustdal	Bardal	Aurland
Florø	Lovund	Hemsedal
Bergen	Dyrøy	Kristiansand
Samnanger	Eid	Arendal
Voss	Skei i Jølster	Suldal
Odda	Skien	Sauda
Førde	Hamarøy	Hjelmeland
Jølster	Andenes	Alta
Leirfjord	Mysen	Karasjok

## 10 gode råd:

På bakgrunn av erfaringer fra vellykket distriktsutvikling og forskning, har Distriktsenteret utarbeidet 10 gode råd til norske kommuner som ønsker å sette i gang lokalt utviklingsarbeid:

1. Jobb helhetlig og langsiktig.
2. Samarbeid. Tiltaket må ha bred forankring og forståelse. Det må være vilje til å være med på tvers av avdelinger, organisasjoner og mellom kommune, næringsliv og innbyggere.
3. Mobilisering. Prioritér jobben med mobilisering – å vekke massene – dersom det er behov for å få alle til å se behovet for felles innsats.
4. Involvering. Det må skapes målrettet aktiviteter som involverer alle viktige aktører i kommunen, og de må oppleve reell innflytelse.
5. Flinke folk. Det er behov for ildsjeler og mennesker med kompetanse og personlige kvaliteter som kan drive prosjektet fremover.
6. Gode verktøy. Effektiv prosjektgjennomføring.
7. Resultatet skal leve etter tiltaket.
8. Tenk kultur mer enn organisering. Man kan ikke organisere seg til suksess. Det er kultur og holdninger for positiv endring som er viktigst for å skape en positiv utvikling. Grip de mulighetene som finnes lokalt.
9. Et år om gangen. Oppsummér og vurder resultatene. Finn de positive fellesnevnerne. Rydd opp i eventuelle konflikter, slik at ikke bygdedyret får komme frem.
10. Sørg for å feire det som går bra. Få både ildsjeler, støttespillere og tidligere motstandere på festen.

### Bildekredittering:

s 1: Ron Holan

s. 3: Distriktsenteret

s. 6: Stein Lindseth Olsen

s. 7: Arkitektkontoret RRA

s. 8: Birte Fossheim

s. 9: Kim Ramberg/haug/Kysten er klar

s. 18: Espen Storhaug

s. 4, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22,

23, Oddrun Midtbø





Steinkjer - Sogndal - Alstahaug

Tlf 48 16 82 80

Epost: [post@kdu.no](mailto:post@kdu.no)

[www.distriktssenteret.no](http://www.distriktssenteret.no)

[facebook.com/distriktssenteret](https://facebook.com/distriktssenteret)

[twitter.com/distriktssenter](https://twitter.com/distriktssenter)

*Distriktssenterets nettside:*

